

Шейна О. О.

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ТЕЗАУРУСНИЙ АНАЛІЗ МОНОЛОГУ ГАМЛЕТА “TO BE OR NOT TO BE” В ОРИГІНАЛІ

Стаття присвячена концептуальному тезаурусному аналізу монологу Гамлета “To be or not to be” в оригіналі, що дає змогу реконструювати тезаурус і концептуальну картину світу Гамлета як представника Ренесансу. Зокрема, увагу зосереджено на тезаурусі героя твору, який обмежений тією культурною епохою до якої він належить, адже саме соціокультурні фактори визначають і формують мовну ментальність людини. Щоб зрозуміти, який смисл вкладає Гамлет у ті слова та словосполучення, які наявні в монолозі, автор встановлює значення кожної мовної одиниці, знайомить із семантичними полями, понятійними групами та зафіксованими логічними відношеннями мовних одиниць. Для цього він звертається до тезаурусу англійської мови й аналізує кожне слово монологу. Слова подаються за певною схемою: спочатку дієслова та іменники, які несуть основне смислове навантаження, потім – прикметники, прислівники та інші частини мови. Під час аналізу автор виявляє сім основних концептів, які перебувають у постійній взаємодії і становлять життя людини. Автор здійснює пошук структурних одиниць мислення, використаних у тексті, що робить можливим вивчення організації знання про світ, яке представлене в семантиці мовного знака. Текст монологу розглядається перш за все як втілення мовної та концептуальної картин світу Гамлета. Наголошується на тому, що під час перекладу перекладач стикається з оригіналом твору, автор якого зашифрував певне повідомлення для читачів. Необхідним етапом перекладу оригінального твору є розшифрування цього повідомлення. Постулюється, що тезаурусний й концептуальний аналіз монологу Гамлета в оригіналі дасть змогу здійснити концептуальний компаративний аналіз перекладів монологу Гамлета під кутом зору тезаурусу перекладачів, відобразити концептосферу перекладачів і вказати на індивідуальні особливості стилю кожного з них. У результаті стверджується, що залучення тезаурусного й концептуального підходу до розгляду традиційної перекладознавчої проблематики дає змогу по-новому проаналізувати найважливіші питання теорії і практики художнього перекладу.

Ключові слова: перекладознавча проблематика, тезаурус, тезаурусний підхід, концепт, концептуальний аналіз, концептосфера.

Постановка проблеми. Нині інтенсивно розробляється тезаурусний підхід до дослідження явищ світової культури. Постійний розвиток перекладознавчої науки сприяє залученню до досліджень різноманітних підходів, зокрема такого, який ґрунтується на методі тезаурусного аналізу текстів оригіналу і перекладу. Під час перекладу перекладач стикається з оригіналом твору, автор якого зашифрував певне повідомлення для читачів. Перекладач оригінального твору повинен, здійснюючи переклад, перш за все розшифрувати це повідомлення. Які ж техніки необхідно використати для цього?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методика концептуального аналізу в контексті художнього перекладу не раз була об'єктом наукових досліджень Ю. Степанова [12], О. Кубрякової [5], О. Кагановської [1]. Відчутний внесок у розвиток українського шекспірознавчого дискурсу було зроблено завдяки літературознавчим працям

Г. Кочура [4], М. Шаповалової [13], Н. Торкут [8], Н. Куконіної [6]. Методологічною основою дослідження послужили праці й дослідження із сучасної лінгвістики Е. Селіванової [11], Г. Яворської [14], А. Науменко [9].

Постановка завдання. Дослідження здійснено на матеріалі трагедії В. Шекспіра «Гамлет, принц Данський», зокрема монологу Гамлета “To be or not to be”.

Мета дослідження полягає у виявленні концептуальної картини світу Гамлета шляхом тезаурусного й концептуального аналізу монологу Гамлета в оригіналі, який передбачає пошук структурних одиниць мислення, омовлених у тексті, і слугує вивченню організації знання про світ, яке представлене в семантиці мовного знака. Текст монологу розглядається в роботі перш за все як втілення мовної та концептуальної картин світу Гамлета.

Завданнями дослідження є реконструкція тезаурусу як початковий етап концептуально-тезаурусного аналізу перекладів монологу Гамлета з метою виявлення концептуальної картини світу Гамлета.

Виклад основного матеріалу. Тезаурус – це словник, в якому словникові одиниці згруповано за семантичними полями, за понятійними групами і т. д. [10]. Варто зазначити, що є кілька видів тезаурусу: тезаурус оригіналу (в якому можна виділити тезаурус автора поряд із тезаурусом героїв твору), тезаурус перекладача, тезаурус читача. У статті увага зосереджується на тезаурусі героя твору, який обмежений тією культурною епохою, до якої він належить, адже саме соціокультурні фактори визначають і формують мовну ментальність людини.

Щоб зрозуміти, який смисл вкладає Гамлет у ті слова та словосполучення, які наявні в монолозі, чому він обирає саме ці слова, а не інші, доречно встановити значення кожної мовної одиниці, ознайомитися із семантичними полями, понятійними групами та зафіксованими логічними відношеннями мовних одиниць. Для цього звернемося до тезаурусу англійської мови та проаналізуємо кожне слово монологу. Слова подаємо за схемою: спочатку дієслова та іменники, які несуть основне смислове навантаження, потім – прикметники, прислівники та інші частини мови.

Дієслова:

to be – have the quality of being; be identical to; be someone or something; occupy a certain position or area; be somewhere; have an existence, be extant; be identical or equivalent; form or compose; work in a specific place, with a specific subject, or in a specific function; represent, as of a character on stage; have life, be alive; spend or use time;

to suffer – experience (emotional and physical) pain, to endure;

to oppose – fight against or resist strongly;

to end – to bring to an end, to stop;

to die – to stop living;

to sleep – be in a state of sleep;

to say – to state, to suggest, to suppose;

to wish – long for, desire, want, hope for;

to dream – have a daydream; indulge in a fantasy, experience while sleeping;

to come – to reach, to arrive, to approach;

shuffle off – to get rid of; dispose of, to evade or shirk (a responsibility, for example) Informal to leave; depart;

bear – put up with something or somebody unpleasant, endure, tolerate, put up, suffer, stand, support;

to grunt – to make a low short gruff noise, such as the sound made by a pig, or by a person to express annoyance;

to sweat – to perspire;

to return – come back;

to puzzle – be uncertain about; think about without fully understanding or being able to decide, perplex, mystify;

to fly – travel through the air; run away quickly, escape; pass away rapidly, vanish;

to know – be aware of the truth of something; have a belief or faith in something; regard as true beyond any doubt, have knowledge of, see, understand, recognize, perceive, be aware of, be conscious of;

to sickly – to make sickly (lacking vigor or strength; feeble or weak);

to turn awry – turn or twist toward one side, away from the correct or expected course;

to lose – fail to keep or to maintain; cease to have, either physically or in an abstract sense [15; 17].

Іменники (слова та словосполучення):

question – inquiry, interrogation, difficulty, problem, doubt, debate, argument, dispute, controversy, confusion, uncertainty, issue, point, matter, subject, problem, debate, proposal, theme, motion, topic;

mind – the part of a person responsible for thought, feelings, and intention mental, intelligence as opposed to feelings or wishes memory or recollection, a person considered as an intellectual being, the condition or state of a person's feelings or thoughts, an intention or desire, attention or thoughts, a sound mental state; sanity;

the slings – a rope or strap by which something may be lifted, a simple weapon consisting of a strap tied to cords, in which a stone is whirled and then released; arrows – darts;

fortune – an unknown and unpredictable phenomenon that causes an event to result one way rather than another a large amount of wealth or prosperity – chance, hazard, luck; an unknown and unpredictable phenomenon that leads to a favorable outcome – hoarded wealth, treasure; your overall circumstances or condition in life (including everything that happens to you) – circumstances, luck, destiny, fate, lot, portion;

arms – weapon, power;

trouble – a source of difficulty, problem, worry, a strong feeling of anxiety, distress, grief, ailment, disease;

a sleep – the state of being asleep and also euphemisms for death (based on an analogy between lying in a bed and in a tomb) eternal rest;

heart-ache – intense sorrow caused by loss of a loved one (especially by death), sorrow, suffering, pain;

shock – the state of being strongly impressed by something unexpected or unnatural;

heir – a person who inherits some title or office; recipient, receiver; successor;

flesh – alternative names for the body of a human being;

a consummation – completion, end, achievement, perfection, realization, fulfilment, culmination;

the rub – an unforeseen obstacle, difficulty, problem, the act of rubbing or wiping;

coil – anything wound or gathered into a series of rings or spiral; [Archaic] commotion; turmoil (mortal coil – the troubles of the world [coined by William Shakespeare]);

pause – stop, break, delay, interval, hesitation;

the respect – regard, relation, connection;

calamity – an event resulting in great loss and misfortune, tragedy, ruin, distress, reversal of fortune, hardship, catastrophe, woe, misfortune;

life – the course of existence of an individual; the actions and events that occur in living;

the whips – lash, cane, birch, switch;

scorns – lack of respect accompanied by a feeling of intense dislike, contempt, despite, disdain, mockery;

time – period; epoch;

the oppressor – a person of authority who subjects others to undue pressures, persecutor, tyrant, tormentor, despot;

wrong – that which is contrary to the principles of justice or law wrongfulness, unjustness, injustice;

contumely – a rude expression intended to offend or hurt; insult, vilification, abuse

the pangs – sharp pain;

love – intense fondness, deep devotion; a deep and tender feeling of affection;

the law's delay – postponement caused by legal processes;

the insolence – an offensive disrespectful impudent act, rudeness, haughtiness;

office – a government or government official holding an office means being in power

the spurns – a contemptuous rejection, [Archaic] a kick;

merit – any admirable quality or attribute, the quality of being deserving, virtue, worth;

the unworthy – lacking in value or merit; not deserving;

quietus – euphemisms for death, eternal rest, eternal sleep, sleep, rest;

bodkin – a dagger with a slender blade;

fardels – a burden (figuratively in the form of a bundle);

dread – fearful expectation or anticipation, awe, alarm, horror, terror;

bound – an archaic term for a boundary

traveller – wanderer;

will – the capability of conscious choice and decision and intention, volition, wish, desire;

ill – disease, evil or harm, sin;

conscience – the sense of right and wrong that governs a person's thoughts and actions, a feeling of guilt, obsolete – consciousness, inner feelings or thoughts;

resolution – firmness or determination, finding a solution to a problem, complexion;

pale – a fence, enclosure, boundary, restriction;

cast – a violent throw, hue, shade, tinge;

thought – reflection, consideration, idea, opinion, view, belief;

enterprise – a purposeful or industrious undertaking, initiative;

currents – flow, course;

action – deed, act, activity [15; 17].

Прикметники:

noble – worthy, honorable, virtuous, dignified, impressive;

natural – being a part of the innermost nature of a person or thing, relating to or characteristic of human beings;

mortal – fatal, deadly; cruel, implacable, unappeasable;

proud – having or showing an exaggerated opinion of your importance, ability, etc;

dispriz'd – disdained or undervalued;

patient – long-suffering, tolerant;

bare – not having a protective covering;

weary – physically and mentally fatigued, tired, exhausted;

pale – wan, whitish, feeble;

great pith and moment – great importance [15; 17].

Прислівник: devoutly – in a devout and pious manner, piously, sincerely [15].

Гамлет розпочинає свій монолог із запитання “To be or not to be?” (бути чи ні бути). Якщо розглядати це у світлі концептів життя і смерті, то очевидно, що бути належить до життя, а не бути, відповідно, – до смерті.

Що ж означає “to be”? Який сенс вкладає Гамлет у ці слова? Він поясніє це далі у монолозі, використовуючи такі дієслова, як “to suffer” та “to take arms”, “to oppose”, “to end”. Тобто в житті

є два варіанти: страждати і терпіти або озброїтися, протидіяти, боротися, покласти край, скінчити.

Проти чого повинна боротися людина, що терпіти? – Проти моря бід, з якими вона стикається протягом усього життя. Гамлет подає цілий перелік бід, що вписуються в концепт «біди, лиха»:

– the slings and arrows of outrageous fortune – пращі і стріли обурливої, жорстокої долі. У тезаурусі англійської мови вираз “slings and arrows” трактується як ідіома і має значення “harshly critical comments” – жорстко критичні коментарі. Гамлет не говорить “fate” або “destiny”, він обирає слово “fortune”, яке позначає і щастя, фортуна, багатство, щасливу долю, і рок, фатум, долю, тобто це якась вища сила, що управляє долями людей, що впливає на перебіг життя; осмислюється в двох іпостасях: сила, що несе добро, – фортуна, і сила, що несе зло, – фатум. Гамлет обрав це слово не випадково, адже у ньому віддзеркалюється суть епохи Відродження, а саме той факт, що поряд із добрими вчинками людей завжди є лихі і недостойні, епоха Відродження не є винятком [7, с. 340].

– a sea of troubles – море бід (неспокій, хвилювання, тривога, хвороби);

– the heart-ache – душевний біль, страждання;
– the thousand natural shocks that flesh is heir to – тисяча природних, властивих людині потрясінь, наслідником яких є людська плоть, тіло. У словосполученні “natural shocks” бачимо протилежність, а саме “natural – unnatural”, тобто природними для людини, властивими людині є усі ті потрясіння (shocks), яких вона не чекає, які не є природними за своїм визначенням (the state of being strongly impressed by something unexpected or unnatural) та не властиві людині. Знову бінарна опозиція, знову контраст значень. Гамлет говорить це, щоб показати, що для людей ці потрясіння є природними, тому що вони самі їх спричинили.

– the whips and scorns of time – батіг (хлист), презирство (насмішки) часу;

– the oppressor’s wrong – несправедливість гнобителів;

– the proud man’s contumely – приниження, зухвалість гордих;

– the pangs of dispriz’d love – біль кохання, що не цінується;

– the law’s delay – зволікання законів;

– the insolence of office – зухвалість, зарозумілість, гордовитість влади;

– the spurns that patient merit of the unworthy takes – презирлива відмова, відхилення, стусани,

що сприймає терпляча заслуга (гідність, чеснота) недостойного, негідного. І знову протиріччя: “patient merit of the unworthy” – гідність та чеснота того, хто не є гідним, а не є гідним тому, що терпить (patient – це не тільки терплячий, а й той, хто терпить страждання) стусани (spurns) замість того, щоб боротися і протидіяти.

Отже, коли герой промовляє фразу “to be”, він має на увазі не тільки бути, жити, а й бути в цьому житті кимось, щось собою являти, щось робити у житті, не марнувати час, дотримуватися правил, представляти якісь переконання, мати власну позицію, тобто не просто бути й існувати, а бути людиною, вдосконалюватися, робити щось. Гамлет наділений внутрішньою свободою й активністю, здатністю творити свою долю, що цілком характеризує його як представника епохи Відродження.

Називаючи всі ці лиха, Гамлет стверджує, що життя – це страждання, але трагедія Гамлета як представника епохи Відродження в тому, що він усвідомив, що всі ці лиха і біди породили самі ж люди, вони і є причиною тих бід, від яких самі ж і страждають. В епоху Ренесансу люди скоювали самі дикі злочини і жодною мірою в них не каюлися, і вчиняли вони так тому, що останнім критерієм для людської поведінки вважалася тоді сама ж особа, що почувалася ізольовано [7, с. 370].

“Not to be” означає вмерти і так позбавити себе страждань, тобто належить до концепту «смерть». Гамлет пояснює: “to die: to sleep, perchance to dream” (вмерти – це заснути, бачити сни), вмерти дуже легко (When he himself might his quietus make with a bare bodkin). Отже, якщо людина не хоче боротися, то смерть – це єдиний спосіб позбавити себе страждань. З одного боку, це кінець, якого кожен би щиро жадав (a consummation devoutly to be wish’d), але з іншого, люди не кінчають життя самогубством, а продовжують жити і страждати, тому що їх зупиняють вагання і сумніви, страх того, що їх чекає після смерті. Це не просто страх, адже Гамлет обирає слово “dread”, що означає жах, благоговійний страх, трепет, тремтіння. Люди не знають, чого їм чекати після смерті (in that sleep of death what dreams may come, the undiscover’d country from whose bourn no traveller returns). Для людей це – невідкрита країна, із-за кордонів якої жоден мандрівник, блукач не повертається. Саме страх невідомого спантеличує волю, бажання та змушує нас краще терпіти ті хвороби, зло, гріхи, що в нас є, аніж летіти до інших, про яких ми нічого не знаємо: puzzles the will, And makes us rather bear those ills we have Than fly to others that we know not of?

На цьому його роздуми не закінчуються, у кінці монологу він доходить печального висновку:

Thus conscience does make cowards of us all;
And thus the native hue of resolution
Is sicklied o'er with the pale cast of thought,
And enterprises of great pith and moment
With this regard their currents turn awry,
And lose the name of action [16].

Важливим є те, що мав на увазі Гамлет, говорячи “the pale cast of thought”. Якщо він використав слово “pale” як прикметник блідий, то маємо блідий кидок (відтінок) думки. Але якщо Гамлет мав на увазі іменник межа, кордон, яке також позначає слово “pale”? Гадаємо, що для Гамлета, який був представником епохи Відродження, було цілком природно заглиблюватися у свої думки, тому в цьому випадку Гамлет говорить про межу тіні, яку відкидає розгорнена ним раніше в монолозі думка, і саме в цих затінених межах блідне колір рішучості, причому без жодного натяку на негативну характеристику власне думки або процесу мислення.

І знову протиріччя: “enterprises lose the name of action” – ініціатива, заповзятість втрачають ім'я вчинку, діяльність, дії, тобто ініціатива стає бездіяльною. Втрата найменування (lose the name of action) – під цим, очевидно, маються на увазі сліди давніх філософських суперечок між реалістами і номіналістами, учасником яких Гамлет – студент із Віттенберга – не міг не бути. Ця суперечка – частина університетської повсякденності та інтелектуального життя за часів Шекспіра. Тобто оригінал тексту багатозначний, він сполучає тезауруси автора і героя.

Монолог Гамлета закінчується думкою про природу роздумів. Перед нами відкривається розум героя, що аналізує не тільки дійсність і своє становище в ній, але й характер власних думок. Ця риса з'явилася в літературі саме в пору пізнього Відродження. Предметом аналізу стає посередньо людська думка, те або інше співвідношення її з дійсністю та з тим, до кого ця думка приходить у голову. Самоперевірка, самоконтроль неминує поєднуються із сумнівом. Так це й відбувається і з Гамлетом, який постійно прагне осмислити свої переживання й оцінити свій стан.

У цьому випадку Гамлет доходить невтішного висновку. Обставини потребують від нього дії, а роздуми паралізують волю.

Людина охоплена сумнівами і страхом, які заважають їй тверезо оцінити ситуацію й побачити, що всі ці лиха породжують люди, які здатні не тільки на благородні вчинки, а й на лихі, підлі,

недостойні. Це вони роблять життя нестерпним, проти них можна й необхідно боротися, але для цього потрібно думати, діяти, змінюватися й, відповідно, змінювати свою долю, своє життя на краще. Потрібно боротися з бідами, але рішучість зникає від постійних сумнівів, вагань і страху, що відчуває людина і які роблять із нас усіх боягузів.

Концепт «сумніви, вагання» відчувається у монолозі від початку до самого кінця. Гамлет використовує слово “question”, що позначає і питання, і вагання, проблему, яку потрібно якось розрішити, яка вимагає не просто відповіді на запитання, а дискусію, спір. Те, що Гамлет не впевнений, підтверджують й такі слова, як “perchance”, “rub”, “pause”.

Гамлет запитує: “Whether 'tis nobler in the mind”? Для Гамлета, який був вихований на гармонійних ідеалах Ренесансу, дуже важливо саме те, що є благородніше, у чому більше гідності: терпіти, чи боротися.

Що стосується концепту «я, людина», то в гендерному плані відчуваємо протистояння “he himself – all”, тобто я, особистість – інші, а з іншого боку, неусвідомлена ще Гамлетом до кінця самокритика індивідуалізму, що було характерним для представників епохи Відродження, які разом із глибинами самостверженої людської особистості надзвичайно гостро, глибоко і аж до справжнього трагізму відчували обмеженість і навіть безпорадність людського суб'єкта. Отже, після детального тезаурусного аналізу монологу Гамлета можна виділити в ньому такі концепти, як:

Концепт «життя»: to be, to suffer, outrageous fortune, mortal coil, a weary life, bear.

Концепт «смерть»: not to be, to die, to sleep, end, consummation, to dream, sleep of death, shuffle off, quietus, a bare bodkin, the undiscover'd country, bourn, no traveller, fly.

Концепт «лиха»: the slings and arrows of fortune, a sea of troubles, the heart-ache and the thousand natural shocks, the whips and scorns of time, calamity of so long life, ills, fardels, the oppressor's wrong, the proud man's contumely, the pangs of dispriz'd love, the law's delay, the insolence of office, the spurns.

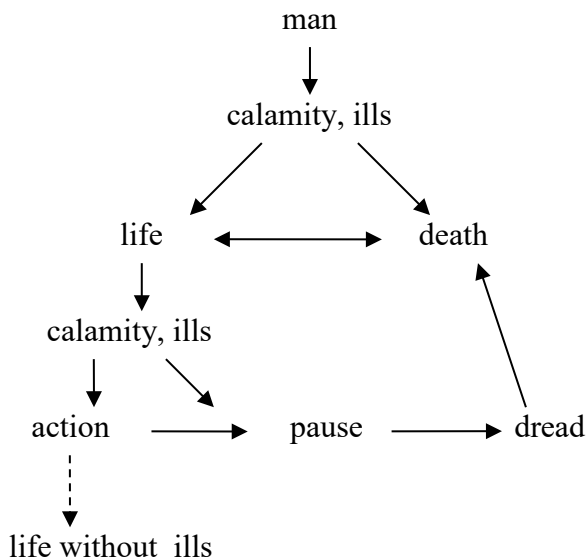
Концепт «я, людина»: nobler, mind, devoutly, to be wished, oppressor, proud man, patient merit, unworthy, he himself, conscience, cowards.

Концепт «страх»: dread, puzzles, makes, cowards, sicklied over, pale, turn awry, lose.

Концепт «вагання»: question, or, whether, perchance, rub, pause.

Концепт «дія»: to take arms, opposing, end, native hue of resolution, cast of thought, enterprises of great pith and moment, action.

Усі ці концепти перебувають у постійній взаємодії і складають життя людини, яке можна представити у вигляді схеми:

Висновки і пропозиції. Тезаурусний і концептуальний аналіз монологу Гамлета “To be or not to be” в оригіналі дає можливість охарактеризувати Гамлета як особистість, яка звикла думати, що для людини цілком природно бути справедливою і розумно користуватися своєю волею, яка

вихована на гуманістичних ідеалах епохи Відродження і від цього нікуди відступити не може, але Гамлет – це ще й людина, яка усвідомила, що людська природа схильна не лише до добра, а й до зла, що в суспільному житті закладено й такі потенції, які роблять зло неминучим. І в цьому усвідомленні його велика трагедія.

Отже, ми бачимо концептуальну картину світу Гамлета як представника епохи Відродження, яку утворюють сім головних концептів, таких як «життя», «смерть», «лиха», «я, людина», «страх», «вагання», «дія».

Усі ці концепти перебувають у постійній взаємодії і становлять життя людини. Діалектику цих концептів зображено в дослідженні у вигляді схеми, яка й віддзеркалює концептуальну картину світу Гамлета як представника епохи Відродження.

Проведений тезаурусний й концептуальний аналіз монологу Гамлета в оригіналі дає змогу перейти до наступного етапу дослідження, в якому необхідно здійснити концептуальний компаративний аналіз перекладів монологу Гамлета під кутом зору тезаурусу перекладачів, що допоможе відобразити концептосферу перекладачів і вказати на індивідуальні особливості стилю кожного з них.

Можна дійти висновку, що залучення тезаурусного й концептуального підходу до розгляду традиційної перекладознавчої проблематики дає змогу по-новому проаналізувати найважливіші питання теорії і практики художнього перекладу.

Список літератури:

- Кагановська О. Текстові концепти художньої прози (на матеріалі французької романтики середини ХХ сторіччя). Київ, 2002. 292 с.
- Коломієць Л. Віршовий переклад як метапоетичне письмо: проблема творчого методу перекладача. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2002. № 7. С. 15–23.
- Конрад Н. Запад и Восток. Москва, 1972. С. 233–247.
- Кочур Г. Шекспир на Украине. *Мастерство перевода 1966*. Москва, 1968. С. 36–53.
- Кубрякова Е. Части речи с когнитивной точки зрения. Москва, 1997. 327 с.
- Куконіна Н. Особливості перекладацького почерку Л. Гребінки. *Вісник Сумського державного університету. Серія : Філологічні науки*. Суми, 2002. № 4 (37). С. 95–99.
- Лосев А. Эстетика Возрождения. Москва, 1982. 623 с.
- Наталя Торкут: Український шекспірівський проєкт – бути чи не бути? URL: <http://litakcent.com/2008/02/27/natalija-torkut-ukrajinskyj-shekspirivskyj-proekt-buty-chy-ne-buty/> (дата звернення: 20.03.2020).
- Науменко А. Філологічний аналіз тексту (Основи лінгвопоетики). Вінниця, 2005. 416 с.
- Нелюбин Л. Толковый переводоведческий словарь. Москва, 2003. 318с.
- Селиванова Е. Когнитивная ономазиология. Київ, 2000. 248 с.
- Степанов Ю. Константы: Словарь русской культуры. Москва, 2004. С. 68.
- Шаповалова М. Шекспір в українській літературі. Львів, 1976. С. 50.
- Яворська Г. Прескриптивна лінгвістика. Київ, 2000. 288 с.
- Dictionary and Thesaurus – Merriam-Webster Online. URL: <https://www.merriam-webster.com/> (дата звернення: 20.03.2020).
- Hamlet. A monologue from the play by William Shakespeare. URL: http://www.monologuearchive.com/shakespeare_001.html (дата звернення: 20.03.2020).

17. Online Dictionary, Encyclopedia and Thesaurus. Free access. URL: <https://www.thefreedictionary.com/> (дата звернення: 20.03.2020).

**Sheina O. O. CONCEPTUAL THESAURUS ANALYSIS OF HAMLET'S SOLILOQUY
"TO BE OR NOT TO BE" IN THE ORIGINAL**

The article is devoted to the conceptual thesaurus analysis of Hamlet's soliloquy "To be or not to be" in the original, which allows to reconstruct the thesaurus and the conceptual picture of Hamlet's world as a representative of the Renaissance. In particular, attention is focused on the thesaurus of the main character of the tragedy, which is limited to the cultural era which he belongs to, because socio-cultural factors determine and shape the linguistic mentality of the person. To understand the meaning of the words and phrases that are present in the soliloquy, the author establishes the meaning of each language unit, introduces the semantic fields, conceptual groups and fixed logical relations of language units. To do this, he turns to the English thesaurus and analyzes each word of the soliloquy. Words are presented according to a certain scheme: first verbs and nouns that have the main semantic message, then adjectives, adverbs and other parts of speech. During the analysis, the author identifies seven basic concepts that are in constant interaction and make up human life. The author searches for the structural units of thought stipulated in the text, which makes it possible to study the organization of knowledge about the world, which is represented in the semantics of the language sign. The text of the soliloquy is considered primarily as the embodiment of linguistic and conceptual pictures of the world of Hamlet. It is emphasized that during the translation the translator comes across the original work, the author of which encrypted a certain message for readers. A necessary step in translating the original work is to unscramble this message. It is postulated that the thesaurus and conceptual analysis of Hamlet's soliloquy in the original allows to carry out a conceptual comparative analysis of translations of Hamlet's soliloquy from the point of view of translators' thesaurus, to reflect the concept sphere of translators and to note individual style features of each. As a result, it is asserted that the involvement of the thesaurus and conceptual approach to the consideration of traditional translation issues allows a new analysis of the most important issues in the theory and practice of literary translation.

Key words: translation problems, thesaurus, thesaurus approach, concept, conceptual analysis, concept sphere.